

ביום השמיני

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת שמיני

מעשה חושב • קטגור נעשה סגור • שורש החטא – ריחוק מה' • בשמחה
תמיד • עמו אנכי

מעשה חושב'

הפרשה שלנו עוסקת ביום השמיני לימי המילואים, שהוא ראש חודש ניסן. המשכן עומד על תילו, עברו ימי ההכנה – ימי המילואים, וכעת מתחילה עבודת המשכן, עבודת הקרבנות. מהו הקרבן הראשון שמקריב אהרן: 'וַיֹּאמֶר אֶל אֶהֱרֹן קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת' (ויקרא ט, ב) על מה באה חטאת, רש"י אומר לנו, 'להודיע שמכפר לו הקב"ה על מעשה העגל', אך עם ישראל מקריב חטאת אחרת, לא עגל: 'וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת' (שם ג). מדוע, בתורת כוהנים כתוב: 'אהרון הקריב עגל לפי שחטא בעגל, וישראל שעיר עיזים ששחטו שעיר עיזים וטבלו הכותונת בדם'. כלומר החטאת של בני ישראל באה לכפר לשבטי ישראל על מעשה מכירת יוסף.

אך המהר"ל בספר גור אריה (שם) אומר שלא די בכך, משום שגם קרבנות העולה של אהרן ושל בני ישראל היו שונים: 'ואם תאמר, אם כן גבי עולה נמי קשה: למה היתה עולת ישראל עגל ועולת אהרון איל?' ומתרץ המהר"ל, שאהרון חטא בחטא העגל במעשה עצמו. אמנם הוא עשה את העגל בשם ישראל שביקשו זאת

אך בפועל הוא חטא במעשה, ואילו ישראל השתתפו רק במחשבה ולא עשו שום מעשה. על חטא שבמחשבה ההלכה היא שצריכים להביא קרבן עולה, ולכן כל ישראל צריכים להביא עגל לעולה שמכפרת על מחשבת העגל.

אנחנו רואים כאן יסוד חשוב מאוד שקורבנות עולה באים לכפר על הרהורים רעים. גם בכל יום בבוקר ובערב כל ישראל מביאים קרבן תמיד שהוא קרבן עולה, לכפר על הרהורים, על המחשבות. ללמדנו שגם את המחשבות צריכים לתקן ולא רק את המעשים. יותר מכל דבר אחר צריכים לטהר את המחשבות, משום שהמחשבה זהו הכוח היותר עליון שבאדם. בדרך כלל אנחנו חושבים שמעשה רע הוא חמור מאוד, ומעשה טוב הוא טוב מאוד, אבל אם אדם רק חשב ולא עשה שום דבר בפועל זה לא חמור כל כך - אבל לא רק המעשים קובעים. חכמינו לימדו אותנו שהדיבור הוא כוח חזק שפועל בעולם, ולא רק הדיבור אלא גם המחשבות. כאשר אדם חושב מחשבה, היא מופיעה במוחו בלבו ובכוחותיו הרוחניים, והיא פועלת בעולם. היא לא פועלת רק על האדם עצמו, אלא על כל העולם כולו, ואף על פי שאין בעולם אדם שידוע על המחשבה הזו. צריך לתקן גם את המחשבות, ולשם כך יש קרבן עולה, וזהו הקרבן הראשון שמביא אהרון בשם כל ישראל, בהקמת המשכן, עגל לעולה לכפר על מחשבת חטא העגל.

קטגור נעשה סניגור

מוסיף המהר"ל ושואל, הרי ישנו כלל ידוע (ראש השנה כו.) - 'אין קטגור נעשה סניגור' ולכן כאשר הכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים ביום הכיפורים הוא לבוש בגדי לבן ולא בגדי זהב שמזכירים את חטא העגל, כי אי אפשר שהזהב שגרם קטרוג על ישראל, יבוא ויהיה סניגור על ישראל בעבודת יום הכיפורים במקום הקודש. אם כן, למה אהרון מביא עגל לחטאת, הרי העגל מזכיר את החטא, ו'אין קטגור נעשה סניגור'!?

עונה המהר"ל, שהכלל 'אין קטגור נעשה סניגור' שייך כאשר רוצים לבקש דבר שאינו קשור ישירות אל החטא. נסביר זאת על ידי משל: אחד משרי המלך גנב מבית המלך כוס יפה וחשובה מזהב טהור. לאחר כמה שנים, אם הוא יבוא אל המלך לבקש קידום בדרגתו, וכדי לפייס את המלך ולשכנע אותו הוא יביא למלך

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

כוס של זהב - המלך יסתכל על הכוס הזו, וזה יזכיר לו מיד את הגניבה. במקום שזה יגרום למלך להתרצות לו ולקדם אותו, זה יגרום את ההפך. אבל אם אותו שר יגיע אל המלך מיד אחרי הגנבה על מנת לכפר על חטאו, ויביא למלך כוס עוד יותר יפה מזהב ויהלומים - זהו התיקון הנכון. זאת אומרת, שכאשר באים לתקן את עצם החטא - התיקון הוא באותה מטבע, כוס תחת כוס, עגל חטאת תחת עגל זהב. אבל כאשר בא הכהן הגדול לבקש בקשות כלליות על עם ישראל ביום הכפורים, ולא בא לכפר דווקא על חטא העגל - שלא יכנס עם בגדי זהב, זה מזכיר את אותו חטא ומעורר קטרוג.

דבר נוסף שאומר המהר"ל הוא שדווקא אם אותו אדם שחטא בא בעצמו לכפר על חטאו נכון שיביא את הדבר שחטא בו, אך אם באים כמה מעבדי המלך ומבקשים מאותו שר שגנב שילך עבורם אל המלך ויבקש מהמלך כפרה על מעשים שעשו, ואותם אנשים קנו למלך מתנה - כוס זהב, צריך אותו שר לומר להם: 'סליחה, אבל לא נכון שאני אעשה זאת עבורכם, כיוון שאני אזכיר בזה למלך את החטא שלי'.

ובזה מתרץ המהר"ל קושיה נוספת: מדוע נאסר על אהרן לעשות את הפרה האדומה, הרי פרה אדומה באה לכפר על מעשה העגל עצמו, שהרי חז"ל אומרים על פרה אדומה 'תבוא האם ותקנח צואת בנה' (במדבר רבה יט, ח). העגל לכלך והפרה מכפרת על חטא העגל, ואמרנו מקודם שכאשר מכפרים על אותו חטא לא שייך הכלל 'אין קטגור נעשה סניגור'. מתרץ המהר"ל שבפרשה שלנו אהרן מכפר על עצמו על חטאו, ולכן זה נכון שהוא מביא דווקא עגל, אבל הפרה על ישראל הייתה מכפרת ולא על אהרן. הפרה לא מכפרת באופן אישי על אהרן אלא על כלל ישראל, והוא השליח שלהם. 'ואיך יהיה הקטגור - אהרן, אפילו כשהקרבת נעשה בחוץ, נעשה סניגור'. אם הפרה היתה באה לכפר על אהרן, אדרבה, היה נכון לקחת דבר שמזכיר את הקלקול ולתקן דווקא אתו - היה טוב שאהרן עצמו יעשה זאת. אבל מכיוון שהפרה האדומה לא באה בשביל לכפר על אהרן באופן פרטי, אלא באה לכפר על כלל ישראל, לא שייך שיבוא אהרן לכפר

על כלל ישראל ויביא פרה שמזכירה את החטא. ולכן היה צריך מישהו אחר, אלעזר בן אהרן, שיבוא ויכפר.

שורש החטאים – ריחוק מה'

מִרְן הֵרַב בַּסֶּפֶר אֲוֵרוֹת (ישראל ותחיתו, י) מעמיק את ההבנה בשאלה מדוע פרה אדומה מכפרת. הוא אומר שהמטרה של כנסת ישראל אינה רק לתקן חטאים בדיעבד, אלא לעקור את שורשי החטאים. אדם שחטא ומעורר את רחמי ה' וחוזר בתשובה, כאשר הקב"ה סולח לו, אין כאן מידת הדין אלא מידת החסד והרחמים, הרי לא מגיעה לו סליחה על החטא שעשה, אבל הקב"ה מידתו מידת הרחמים והחסד והוא רוצה למחול. המטרה של כנסת ישראל היא לא לתקן את החטאים באופן חלקי שכזה, על ידי מידת החסד שמבחינה מסויימת היא אינה מושלמת. אנחנו שואפים לתיקון שלם שהוא דורש לסלק את סיבת החטא, וממילא את סיבת העונש.

המוות הוא תוצאה של החטא. אילו לא היו חטאים בעולם לא הייתה מיתה. ולכן כדי להגיע למחילה אמתית עלינו לסלק את החטא ואת סיבת החטא. ומהי סיבת החטא - העולם נברא מלכתחילה בצורה מוגבלת, והוא לא יכול להיות שלם. גם בבריאת העולם אנחנו רואים חוסר שלמות. חז"ל אומרים לנו שהארץ חטאה (בראשית רבה, ה), כי הקב"ה אמר לה להצמיח 'עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי' (בראשית א, יב), עץ שהוא עצמו פרי וגם עושה פרי. אך הארץ כביכול לא הקשיבה לדבר ה', ועשתה רק 'עֵץ עֵשֶׂה פְּרִי' (שם, יג), אך את העץ עצמו אי אפשר לאכול. מה הכוונה שהארץ חטאה, וכי יש לה בחירה חופשית? גם ביום הרביעי אנו מוצאים את חטא הלבנה. הקב"ה ברא 'אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים', ואז באה הלבנה ואמרה 'ריבונו של עולם, אפשר שני מלכים שישתמשו בכתר אחד?' אמר לה הקב"ה 'לכי ומעטי את עצמך!' (חולין ס:). חטאה הלבנה שקינאה ולא הסכימה שיהיו שני מאורות גדולים. ושוב, מה זאת אומרת שהארץ חטאה, או הלבנה חטאה?

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

הארץ היא בריאה של ריבוננו של עולם. הבורא מושלם, אבל הבריאה מוגבלת, היא לא שלמה, היא לא יכולה להידמות לבורא, היא מצומצמת, לא הכול בארץ הוא פרי. הבריאה מורכבת ממדרגות-מדרגות. הארץ חטאה כביכול, הארץ נפגמה בבריאתה, היא התרחקה מריבוננו של עולם. ומהו התיקון - להחזיר את הבריאה למקורה, שלא תהיה נפרדת מהבורא, אלא מתחברת אליו בחזרה, ואז תשוב לקבל את כל השלמות וכל השפע. זהו התפקיד של כנסת ישראל בעולם. כנסת ישראל היא הדבר הראשון שנברא בעולם, היא המקור של כל הנבראים, היא מדרגה רוחנית שחצובה מתחת כיסא הכבוד, ותפקידה ומגמתה היא לחבר את הבריאה אל מקורה. זהו תפקידם של ישראל - לחבר את העולם אל הקב"ה, והחיבור הזה עושה את התיקון.

על זה עם ישראל עובד כל הדורות, עד שנגיע אל המגמה העליונה - לחבר את עם ישראל ואת העולם כולו למקורו, לריבוננו של עולם, בחיבור היותר גדול שיכול להיות. זהו תיקון שלם של הבריאה, סילוק החטא מעיקרו, סילוק השורש של החטא, ההתנתקות מהמקור האלוקי.

מעמיק הרב ומבאר: הפרה לכאורה עוסקת רק בתיקון הטומאה שנגרמת על ידי המיתה, אך בעצם תפקידה הוא לתקן את הסיבה של המיתה מעיקרה, כי שריפת הפרה זו פעולה שמסמלת את המגמה הכללית של העולם, להחזיר את העולם כולו אל ריבוננו של עולם, ולסלק את החטא מעיקרו.

כיצד הדבר הזה מתבטא במעשה שריפת הפרה - מורנו ורבינו הרב צבי יהודה, בכל שבת פרה, היה מדגיש שמעשה הפרה נעשה מול בית המקדש, בהר הזיתים, כדי שמי שנטהר לא יסתפק בתיקון חיצוני של הטומאה, אלא יעמיק ויתקן את שורש החטא, הניתוק מריבוננו של עולם, על ידי חיבור אל מקום המקדש.

בשנה הראשונה שאחרי מלחמת ששת הימים, לימדתי עדיין בישיבת מרכז הרב, ואמרתי לתלמידים שנעשה ביום שישי טיול, בערב שבת פרשת פרה, ונגיע עד המקום שבו צריכה להיות שריפת הפרה בהר הזיתים. לא ידעתי להעריך את זמני ההליכה, עשינו טיול ביום שישי והגענו. בהר הזיתים יש מקום שמציינים אותו כמקום שריפת הפרה, לא רחוק ממקום הקבורה של מרן הרב, קצת יותר צפונה,

מקום שממנו צופה הכהן, דרך השערים הפתוחים של המקדש, עד קודש הקודשים. זה מכוון כך שאף על פי שהיו מדרגות בהר הבית, היה שטח מסויים שדרכו היה אפשר להביט אל הפתח של המקדש, ולראות את האולם ואת ההיכל, עד מול קודש הקודשים. הדגיש הרצ"ה, שיש כאן איזו כוונה מיוחדת. הפרה האדומה נראית כתיקון פרטי, אדם נטמא בטומאת מת, וצריך להזות עליו אפר פרה אדומה ומים חיים שזה התיקון והטהרה שלו, אבל זה לא כך, הפרה נשרפת ממש מול מקום המקדש כדי לחבר את הפרט אל הכלל.

תיקון נוסף – חיבור אל הכלל

ציבור אינו מת, רק יחידים מתים. 'אין מיתה בציבור' (הוריות ו). אם הציבור כולו חטא על פי הוראת בית הדין הגדול בחטא שחייבים עליו כרת, מביאים פר העלם דבר של ציבור (ויקרא ד, יג-כא), ואפילו אם עבר דור או שני דורות מאז אותו חטא, וכל אלו שחטאו באותה הוראה כבר לא נמצאים בעולם, ואז מתברר שקרתה הטעות הזו - צריכים להביא את קרבן הציבור הזה למרות שאותו ציבור לכאורה כבר לא נמצא, כי הציבור הוא לא אוסף של אנשים פרטיים. המציאות שנקראת כלל ישראל חטאה, ועל זה צריך להביא קרבן. אין מיתה בציבור. זה כמו נהר שזורם, שלמרות שהמים שבו מתחלפים מיום ליום ומרגע לרגע, אנחנו תמיד אומרים 'שוב הלכנו אל נהר פלוני'. למה אנחנו אומרים כך, הרי כל המים שהיו כאן חלפו ועברו למקום אחר - אנחנו מבינים שהנהר זה התנועה של המים והיא לא פוסקת.

לכן כאשר רוצים לטהר את האדם הפרטי שנטמא בטומאת מת, שנובעת ממיתה, הפתרון הוא לקחת את האדם הזה ולחבר אותו עם זרם החיים של הכלל. על ידי זה אתה מסלק אותו מהקשר שהיה לו עם המוות שטימא אותו. אתה לוקח אותו אל מול קודש הקדשים, מקום בית המקדש, מקום של כלל ישראל. הוא מתחבר אל המקור, אל הקודש, אל מקום שבו החיים שלמים, ועל ידי זה האדם נטהר מהקשר וההשפעה שהושפע מהמוות. זו התבוננות גדולה מאוד. פרט שחי

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

ומקושר עם הכלל, מסתלק מהסכנה של המוות. הוא חי לעולם. אם אתה חי כיחיד, אתה יכול להיות מחובר עם המוות. אבל אם אתה לא פרטי, אלא חלק מהכלל, מהציבור, זו מציאות חיה שאינה פוסקת לעולם.

נשאלתי לאחרונה למה חשובה האחדות, ועניתי שאין בכלל שאלה. זו לא שאלה האם להיות באחדות. השאלה היא האם בכלל אפשר אחרת, זה כמו שאדם שואל 'איך אפשר לאהוב את ה'?' הרב זצ"ל לא מסכים עם השאלה הזו, הוא שואל להפך: איך אפשר שלא לאהוב את ה'? (מדות הרא"ה, אהבה, ג) זה טבע של האדם לאהוב את ה', וטבעי לעם ישראל להיות מאוחדים. השאלה היא איך אפשר בכלל לעשות פירוד בין חלקי הכלל.

השכינה שורה על הכלל. אמנם אחד שעוסק בתורה שכינה שורה עליו, אבל לא באותה מדרגה כמו שהיא שורה כאשר שלושה עוסקים בתורה, ולא באותה מדרגה כאשר חמישה עוסקים בתורה, ולא כמו כשעשרה עוסקים בתורה (ברכות ו)... ואין להשוות כלל למצב שבו כלל ישראל מחוברים אל הקודש. אז השכינה שורה ממש בגלוי, וזה מה שהיה בהקמת המשכן, ביום השמיני, שהשראת השכינה הייתה ממש מציאות מוחשית. הענן מילא את המשכן, 'וְלֹא יָלַל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֱל מוֹעֵד כִּי יִשְׁכַּן עָלָיו הָעֲנָן' (שמות מ לה), כולם רואים את השכינה בפועל.

ככל שהציבור יותר מחובר, יותר שורה עליו השכינה, ומהכלל מתפשט אור השכינה אל הפרטים. המעבר מיחידים לכלל הוא לא מכפלה רגילה, זה לא הצטברות של שניים שעוסקים בתורה רק בכפול, אלא בדומה למה שנאמר 'וְיָרֶדְךָ אֶחָד אֶלְךָ וּשְׁנַיִם יִנְסוּ רֵבֶבֶה' (דברים לב, ל), שהשניים מניסים פי עשרים מהאחד. ההצטברות וההתאחדות נותנת כוח, ולא רק מבחינה פסיכולוגית חיצונית, אלא שכאשר יש ציבור, השפע יורד אל הכלל ומתפשט אל הפרטים שמתחברים אל הכלל. כך כל אחד מן הפרטים מתמלא בגודל ובקדושה של הכלל כולו.

חוקת התורה

פרשת פרה היא גזירה, חוקה. 'זאת חַקַּת הַתּוֹרָה' (במדבר יט, ב). ואומר רש"י, לפי שהשטן ואומות העולם לא מבינים את המצווה הזו, ומקנטרים את ישראל על דיני הטומאה והטהרה, לכן נאמר: 'זאת חַקַּת הַתּוֹרָה'. התשובה אליהם היא שזו גזירה. אך שואל המהר"ל, והרי מצאנו במקומות הרבה לשון חוק, למה דווקא כאן שואלים ואומרים שזהו חוק שלא מובן?

והוא מבאר, שבכל מקום שנאמר 'חוקה' המילה מתייחסת אל המצווה, ולא אל התורה. כאשר התורה קוראת למצווה 'חוקה' זה מובן, 'כי בעשיית המצוות אין צורך לאדם לדעת את טעם המצווה כלל, רק עשייתה בלבד. וכשהוא עושה את המצווה, אף על גב שלא ידע שום דבר, המצווה נעשית'. כלומר, קיום המצווה הוא המצווה, בין אם אדם מבין את הטעם שלה, ובין אם לא - זה לא משנה. לכן לומר 'חוקת הפסח' לדוגמה, זה מובן. יש חוק, סדר ותנאים, כיצד יש לעשות את הפעולות של המצוות.

אבל לקרוא לתורה עצמה 'חוק' זה כבר מתמיה. משום שבדברים שדורשים התבוננות והבנה לא שייך לשון חוקה אלא לשון לימוד. רק כאן נאמר 'חוקת התורה' בצורה כזו שהמילה 'חוקה' מתייחסת לתורה ולא למצווה. לכן התעוררו חכמים לבאר את המושג הזה. ותירצו חכמים, לפי שהשטן ואומות העולם שואלים, לכך כתבו בתורה לשון חוקה, ללמדך שבמצוות פרה אדומה גם ב'תורה' שלה - הטעם וההסבר שלה - יש לשון חוקה. ואל יהרהר אדם אחר התורה של פרה אדומה. ואף על פי שהמדרש אומר כי למשה רבינו עליו השלום גילה הקב"ה טעם פרה אדומה, אבל כלל ישראל לא יודע את הטעם, ולכן נכון לכתוב 'חוקת התורה'.

האם רק פרה אדומה היא חוקה, ושאר המצוות הן לא חוקה, הלא ביחס למצוות כולן אומרת הגמרא במסכת ברכות (לג:), האומר בתפילה 'על קן ציפור יגיעו רחמך' - משתקין אותו, משום שמצוות שילוח הקן אינה נובעת מרחמים אלא

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע • 9

היא גזירה. כל המצוות הן גזירות! ומסביר המהר"ל, שהסיבה שהן נקראו גזירות, אף על פי שיש להן טעם, היא 'שלא יאמר אדם שהם רחמים שהקב"ה מרחם על הבריות, ועושה דבר לרחמים, וזה אינו'. כלומר, מה שהקב"ה ציווה אותנו לא נובע מכך שהוא מרחם על הציפורים, כי אם הוא היה מרחם עליהן ולא רוצה שייפגעו, הוא יכול היה לדאוג להן בעצמו, הוא לא צריך אותנו. הרחמים שה' יתברך מרחם על הבריות הם גם בלעדיו, הוא 'נִתֵּן לָחֶם לְכֹל בְּשָׂר' (תהלים קלו, כה), וגם 'לִבְנֵי עֲרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ' (שם קמז, ט). לכן כשהוא מצווה אותנו במצווה, זה לא מתחיל מכך שהוא מרחם על הבריות, אלא מפני שהוא רוצה שאנחנו נרחם. כשה' מטיל עליך מצווה, ויש במצווה משמעות של רחמים, הוא לא צריך את עזרתך, אלא הוא רוצה שלך יהיה אופי טוב. ולכן הקב"ה אינו מרחם במצוות הללו, אלא הוא מחנך אותך, גוזר עליך. 'גזירות', ולא רחמים, הכוונה היא שלא נחשוב שאנחנו עוזרים לריבונו של עולם לרחם על הבריות, אלא נבין שרצון ה' הוא שאנחנו נרחם כפי שגזרה חכמתו. כתוב בישיעה (סו, ב) 'וְאֵל זֶה אֲבִיט אֶל עֵנִי וְנִכָּה רוּחַ וְחָרַד עַל דְּבָרַי'. ודאי שהקב"ה עוזר דלים, הוא לא מצווה אותנו כדי שלדלים תהיה עזרה, הרי בשביל זה הוא לא צריך אותנו, אלא הוא גוזר עלינו לקיים את המצוות הללו, שכמובן יש להן טעם, כדי לחנך אותנו.

בכל אופן, יש הבדל בין מצוות פרה אדומה שנאמר עליה 'חוקת התורה', שם טעם המצווה עצמו נסתר מאתנו, ובין שאר מצוותיו של הקב"ה, שהן גזירות כפי שהסברנו, אבל ודאי יש בהן טעם.

שמחה וטוב לבב

איננו יכולים שלא להתייחס לפסוק שחכמינו דורשים (ברכות סג): 'זאת התורה אדם כי ימות בְּאֵהָל' (במדבר יט, יד) – 'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה'. לכאורה זו דרישה מאוד קשה. צריך לוותר על הכול. יש הרבה דברים טובים בעולם, אבל כדי שהתורה תתקיים בך אתה צריך לוותר על הכול, להמית את עצמך באוהלה של תורה. אם מסתכלים על זה מבחינה חיצונית זה נראה

תביעה גדולה מדי. אך אם מסתכלים באופן עמוק ופנימי, זה מלמד אותנו על גדולתה של התורה.

התורה היא כל כך נפלאה ועצומה, ואם אתה רוצה להתחבר אליה, צריך בשביל זה באמת לסלק את כל הדברים האחרים, ולהבין שהם קטנים ושוליים כל כך עד שלא מתאים שהם יהיו יחד עם התורה... הדרישה הזו מבטאת את גדולתה של התורה. וכך זו לא תביעה אלא זכות. אדם נדרש להבין מאד את ערכה של התורה עד שלא יהיה מקום לשום דבר אחר. 'וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ'. הלב צריך להיות מלא באהבת ה' וזה פשוט לא סביר שאהבת ה' לא תהיה בכל הלב. הרי גם הלב כולו לא יכול להכיל את הגדולה הזו של טוב ה', של גדולת ה', כי הוא קטן מלהכיל את כל הטוב האלוקי. אז פחות מכל הלב, זה בכלל לא שייך!

'ממית את עצמו באהלה של תורה', אין הכוונה למובן המסכן של המילה, אלא כמו שאומרים היום 'כשאני אוכל - הכל מת'. יש אנשים כאלה, ששקועים בעניין מסויים, וכל השאר 'מת'. זו הכוונה 'להמית את עצמו באהלה של תורה'. כשהוא לומד - לא שייך שום דבר אחר. לא פלאפונים ולא שום מסיח-דעת אחר. 'נישט שייך', כמו שאומרים באידיש. וכך באמת אדם זוכה ועולה במעלות הקודש, באהבה.

השאיפה להמית את עצמו באהלה של תורה היא לא ויתור זו זכות. התורה כל כך גדולה ונפלאה, היא יכולה למלא את הנפש ולעשות את האדם הכי מאושר שיכול להיות, כך שהוא לא יצטרך את כל שאר הדברים שאנשים ממלאים בהם את נפשם. מה יכול להיות ממלא יותר מלעסוק בתורת ה'!?

וכך דרש האר"י הקדוש על הפסוק 'תחת אָשֶׁר לא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרֵב כָּל' (דברים כח, מז), שכל הטובות שיכולות להיות בעולם הן מוגבלות, אבל לעבוד את ה' - זה מרים את האדם מעל להנאות הכי גדולות שיכולות להיות, ולכן צריך לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב יותר מרוב כל, יותר מכל הדברים שיכולים לשמח את האדם. וזה פשוט, כיוון שעבודת ה' היא הדרך הישרה לקרבת ה', וכל הטובות וההנאות שישנן בעולם הן מאת ה' יתברך, והן

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

מוגבלות, ואילו הוא בלתי מוגבל. אז במקום להנות מההנאות הקטנטנות שמופיעות בכל מיני תענוגים והנאות גשמיות מוגבלות, אנו עובדים את ה' ומתחברים אל המקור שממנו כל ההנאות הללו. כך עבודת ה' נעשית בצורה של 'בשמחה ובטוב לבב'.

הרב מסביר (מוסר אביך, א) את המושגים 'שמחה וטוב לבב'. השמחה בדרך כלל נובעת מדברים חדשים. כאשר אדם מתרגל למשהו, השמחה שלו באותו דבר מתמעטת. ואילו טוב לבב זה תחושה טובה שמתעוררת מדברים שמתמשכים וקבועים והאדם מרגיש טוב איתם ונוח לו. אז כיצד צריכה להיות עבודת ה' - 'בשמחה' אומר לנו שהיא צריכה להיות מתוך התחדשות, האדם צריך תמיד להשתדל להיות בהתקדמות בעבודת ה', לא לעבוד היום כמו שהוא עבד אתמול, ולא לעבוד מחר כפי שעבד היום. ועם זאת, צריך להיות 'טוב לב' צריך להיות בהרגשה טובה גם עם המדרגה שהאדם נמצא בה, מעצם הקשר עם ה'.

ההתחדשות יכולה להיות בלימוד התורה, כיוון שבתורה בכל פעם משיגים השגה אחרת, מבינים יותר, באיכות או בכמות. וכל פעם אתה רואה שמה שחשבת שהבנת לא היה מספיק, ועכשיו אתה מבין את זה באופן חדש לגמרי. וכשתתקדם עוד תבין שוב שיכול להיות שבפעם הקודמת חשבת שהבנת את הסוגיה או את הרעיון ששמעת, ואפילו התפעלת ממנו והתמלאת ממנו ברגשות רוממות, אבל תראה שלא הבנת את זה מספיק לעומק, ועכשיו אתה מבין את זה עוד יותר טוב. זה תהליך קבוע שאדם שעוסק בתורה כל הזמן מתחדש, כי התורה היא לא גבולית. וכך גם בכל ענייני עבודת ה'. צריך אדם לעמול להגיע לתחושה של עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב, יותר מרוב כל. שנזכה בעזרת ה'.

השיחה נמסרה בשנת התשע"ט

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il